

**SHRNUTÍ K PROBLEMATICE VYHODNOCOVÁNÍ PO,
K NOVÉ METODICE V TÉTO VĚCI
A K DOSAVADNÍM JEDNÁNÍM ZÁSTUPCŮ ApPPP, APSPC A NÚV.**

Tento text obsahuje jednak zápis z jednání zástupců ApPPP a APSPC s PhDr. Zapletalovou (NÚV), které proběhlo dne 31. 10. 2017 v Brně

a dále

shrnutí ze stanovisek ředitelů PPP, doručených jako podklad pro výše uvedené jednání ApPPP ve věci metodiky pro vyhodnocování PO (která byla ze strany NÚV předložena ředitelům PPP v říjnu 2017.

Žlutě podbarveno = zápis z jednání zástupců ApPPP, ApSPC a NÚV v této věci dne 31.10.2017

Text, který není žlutě podbarven, shrnuje nasbírané připomínky a výhrady k metodice.

Dne 31. 10. 2017 na KÚ JM kraje v Brně proběhlo jednání zástupců ApPPP a APSPC se zástupci vedení NÚV. Toto jednání bylo domluveno z iniciativy uvedených asociací jako reakce na Metodiku k vyhodnocování PO, zaslanou PhDr. Zapletalovou ředitelům ŠPZ dne 3. 10. 2017. Za ApPPP se zúčastnili Soňa Baldrmannová (předsedkyně) Jiří Novák (místopředseda); Soňa Holá (členka Rady).

Za APSPC: Petr Petráš (předseda), Zuzana Žampachová (místopředsedkyně), Petr Hanák (člen).
Za NÚV: Jana Zapletalová (náměstkyně NÚV), Zuzana Acar Jarošová (odborný pracovník NÚV).

Uvedené jednání proběhlo v době od 12.30 do 13.30 a podařilo se probrat jen část připomínek a návrhů připravených ze strany obou asociací. Z důvodu dalšího programu všech zúčastněných pak nebylo možné jednání prodloužit k úplnému dořešení všech připravených podnětů. Převážnou část zabralo jednání ohledně vyjasnění termínů vyhodnocení - kontrolní vyšetření - nové posouzení a dále pak související vyjasňování toho, jak by mělo být jednotně postupováno při stanovování časových termínů pro nové posouzení speciálních vzdělávacích potřeb do textů Doporučení. Vzhledem k časovým omezením bylo v závěru dohodnuto, že připomínky, které se nestihly ze strany ApPPP projednat, budou dodány písemně.

K předloženému textu Metodické informace k vyhodnocení poskytování PO (dále již metodiky) se podařilo získat zástupcům ApPPP stanoviska od 19 ředitelů PPP (ve dvou případech jejich zástupců, či vedoucích pracovišť v daném kraji). - 4 za Jihomoravský kraj, 5 za Prahu, 1 za Zlínský kraj, 5 za MS kraj, 1 za Karlovarský kraj, 1 za kraj Hradec Králové, 1 za kraj Liberec, 1 za Olomoucký kraj (6 z uvedených ředitelů, či zástupců je současně členy Rady ApPPP, kde ve věci výhrad k metodice panovala plná shoda).

Všechna doručená stanoviska k předložené metodice byla formulována kriticky, nebylo doručeno naopak žádné kladné vyjádření.

Kolegové z vedení poraden vyjádřili svou identifikaci s připomínkami, které vedení ApPPP zpracovalo k první verzi metodiky již v srpnu. Tyto připomínky z ApPPP považovali kolegové nadále, i po předložení druhé (říjnové) verze metodiky, za stále relevantní. Někteří pak měli potřebu se k některým problematickým pasážím ještě znovu explicitně, podrobněji argumentačně vyjádřit.

Nejvýraznější shoda v těchto explicitně zdůrazněných připomínkách byla v následujících bodech (číslováno římskými číslicemi):

I. V metodice (ale i při různých posledních metodických setkáních) dochází k nejasnému a matoucímu užívání těchto tří termínů (formulací):

1. vyhodnocení - 2. kontrolní vyšetření - 3. nové posouzení speciálních vzdělávacích potřeb.

- V důsledku **pak také dochází k nejasnostem ohledně časových termínů provádění výše uvedených činností.**
- Jednoznačná shoda kolegů z terénu zde byla v návrhu, aby se novelou nově zavedená formulace: „nové posouzení vzdělávacích potřeb“ svým významem (a tedy i náplní příslušné odborné činnosti) shodovala s dřívější formulací „kontrolní vyšetření“ a aby se naopak nezaměňovala s pojmem „vyhodnocení“ (a to ani při stanovování termínů provádění těchto činností). Z hlediska časového termínu provádění je pak shoda mezi kolegy řediteli, aby se „nové posouzení s.v.p.“ plánovalo a provádělo krátce před ukončením platnosti Doporučení.

V této věci byla v rámci jednání v Brně dosažena shoda, že „nové posouzení s.v.p.“ odpovídá svým významem a náplní činnosti kontrolnímu vyšetření. Současně bylo také domluveno, že pro „nové posouzení s.v.p.“ bude do Doporučení uváděn termín, který přiměřeně předchází datu, kdy má vypršet platnost příslušného Doporučení. Co se týče ošetření časového termínu, ve kterém má být provedeno „vyhodnocení“, pak bylo dohodnuto, že bude pravděpodobně uveden v Doporučení standardní text (a ve formuláři již ze strany NÚV napevno zpracován) zhruba asi tohoto znění: „Dle odst. 4 § 16 vyhl. 27/2016 Sb. ŠPZ ve spolupráci se školou vyhodnocuje doporučená podpůrná opatření vždy nejpozději do roku od vydání doporučení, a to nezávisle na stanoveném termínu pro nové posouzení speciálních vzdělávacích potřeb.“ - Tím tak bude naplněna povinnost (dle sdělení zdůrazňovaná a požadovaná právníky z MŠMT), aby bylo vyhověno textu vyhlášky, ve kterém se praví, že ŠPZ stanovuje termín vyhodnocení poskytování PO.

II: Doposud nejasné vymezení (konkretizace) pojmu „vyhodnocení“:

Kolegové je obvykle chápou jako spektrum specifických organizačních a odborných činností, vedoucích ve spolupráci se školou k ověření nastavených PO a v konečném důsledku k identifikaci těch žáků, u kterých je potřeba úprava již nastavených PO. Přičemž (dle obvyklého porozumění v poradenském terénu) toto spektrum činností může mít různý rozsah a hloubku, která by měla optimálně odpovídat náročnosti daných PO a závažnosti obtíží konkrétního žáka. - Doposud absentující konkrétnější vymezení náplně této činnosti řešili kolegové v regionech především tak, aby bylo vůbec možné tento úkon v požadovaném plošném rozsahu organizačně a logisticky zvládnout. Zde velká část kolegů poukazovala kriticky na skutečnost, že autoři vyhlášky stanovili tuto povinnost vyhodnocování PO jako plošnou, bez ohledu na její časovou a logistickou náročnost a na racionálnost a účelnost jejího provádění (tedy bez ohledu na odlišnou náročnost poskytovaných PO). - Zde se také tedy od kolegů ředitelů opakují návrhy, aby se tato věc pokud možno v budoucnu při úpravách vyhlášky upravila a racionalizovala.

III. Výhrady k návrhu v metodice, aby se na vyhodnocení podíleli také zákonní zástupci (metodika: „Vyhodnocení se provádí i v komunikaci se zákonným zástupcem žáka“).

Tento návrh jde dle ohlasů kolegů nad rámec znění textu vyhlášky a jeho realizace by především přinášela další enormní organizační a v důsledku pak i časovou zátěž na provádění této vyhodnocovací činnosti.

Zcela přesně a s odkazy na příslušné paragrafy to ve svém komentáři vyjádřil jeden z kolegů takto: Tato povinnost PPP (tj. zapojit do vyhodnocení PO i zákonného zástupce) není explicitně ve vyhlášce uvedena. Průběžné vyhodnocení PO ve spolupráci se zákonným zástupcem totiž dle textu vyhl. č. 27 provádí škola, nikoli PPP! (viz §16 odst. 4). Do komunikace se zákonným zástupcem se musí PPP pustit až teprve v případě, že dochází ke změně PO/Doporučení (přičemž musí proběhnout informovaný souhlas - viz § 16 odst. 6). Právo rodiče na podání podnětu řediteli školy v případě jeho pochybností o realizaci doporučených PO ve škole je navíc uvedeno v § 16a odst. 5 školského zákona a zavazuje ředitele školy k projednání této věci za spolupráce s PPP.

I tato věc byla 31. 10. v Brně projednána a ze strany PhDr. Zapletalové byl vyjádřen příslib, že se příslušná formulace v metodice buď adekvátně upraví, nebo zcela vypustí.

V případě doporučení IVP jako PO postupují ŠPZ dle vyhlášky §4 (2) „ŠPZ ve spolupráci se školou sleduje a nejméně jednou ročně vyhodnocuje naplnění IVP a poskytuje žákovi, ZZ a škole poradenskou podporu“.

IV. Výhrady k doporučeným postupům pro samotné provádění vyhodnocování a především k formulacím týkajícím se doporučeného využívání principů dynamické diagnostiky:

Jako obecně terénem akceptovatelné lze zřejmě přijmout tyto úvodní formulace v metodice: „Volba metod za účelem vyhodnocení podpůrných opatření se bude odvíjet zejména od druhů speciálních vzdělávacích potřeb žáka. Je vhodné, aby si školské poradenské zařízení vytvořilo strukturu informací, které budou od škol požadovat v závislosti na druzích speciálních vzdělávacích potřeb. Cílem je tedy průběžně vyhodnocovat ve škole naolik podpůrná opatření naplňují zamýšlený záměr, naolik vedou ke skutečné podpoře žáka- zejména zvolené personální podpory (asistent pedagoga, speciální pedagog) a intervenční postupy ve formě pedagogické intervence a předmětů speciálně pedagogické péče i vlastní speciálně pedagogické péče“.

Co se ale týče dále následných formulací v metodice, které se snaží vyjasnit zapojení principů dynamické diagnostiky, tak jsou zde ohlasy kritické až velmi kritické. - Většina z obdržených reakcí kolegů z terénu se odkazuje u těchto výhrad na vyjádření zformulované v srpnu v stanovisku ApPPP. Lze říci, že i po přepracování původní verze metodiky (z července) přetrvává především tato výhrada:

- Použité citace obecných principů dynamického přístupu nijak nepomáhají vyjasnění toho, co konkrétně má v rámci vyhodnocování PO reálně probíhat - otevírá to prostor ke spekulacím, dohadům, odlišným interpretacím a případným výkladovým střetům mezi pracovníky poradenských pracovišť a poradenských zařízení, pracovníky ČŠI, učiteli a vedením škol. Obavy lze mít v tomto kontextu i z možného chybného pochopení a následné kritiky., kontroverzím atd. ze strany neziskových organizací, úřadu ombudsmana apod.
- Byť není již doporučení používat principy dynamické diagnostiky tak striktní jako v první verzi metodiky, přesto je stále vnímáno doporučení tohoto jednoho přístupu jako neadekvátně omezující.
- Pochybnosti jsou vznášeny k možnostem spolupráce na „vyhodnocování s principy dynamické diagnostiky“ ze strany učitelů ve školách. -Ti nejsou na základě převážné většiny našich zkušeností z poradenské praxe na takovýto způsob hodnocení svých žáků teoreticky ani prakticky vybaveni.

Citace z některých doručených připomínek:

Principy dynamické diagnostiky je určitě dobré přiblížit, nicméně aplikovat ji na všechny případy "Vyhodnocení PO" je ve stávajících časových i personálních podmínkách PPP nereálné. Dále by nás zajímalo, zda, pokud jde o dynamickou dg. bude pedagogům, kteří by se na ni měli také podílet poskytnuta podpora - metodické vedení, semináře, jaké dg. nástroje budou mít k dispozici?

Je potřeba vycházet z §22a odst. c Školského zákona, kde se praví že: pedagogičtí pracovníci mají právo na využívání metod, forem a prostředků dle vlastního uvážení v souladu se zásadami a cíli vzdělávání při přímé vyučovací, výchovné, speciálně-pedagogické a pedagogicko-psychologické činnosti.

*Na konkrétní otázku o způsobu vyhodnocení dostáváme odpověď v podobě **teoretizujícího, matoucího a nic nevyovídajícího** textu. O způsobu provedení, využití nástrojů apod. by měl vždy rozhodovat odpovědný odborný pracovník.*

*Lapidárně řečeno považují obě diskutované metodické informace za **nesourodý a formální až alibistický slepenec s diskutabilní přidanou hodnotou a celou řadou nejasností/zmatečností/nadbytečností/absencí...***

K principům (postupům) dynamické diagnostiky - k naplnění tohoto „snu“ je potřebná opravdu odborná diskuse, nikoliv proklamace obecných principů.

V metodické informaci uvedené principy nevnímám jako kategorické (jako vždy a zásadně použitelné), „...volba metod se bude odvíjet zejména od druhů SVP“, spíše mám obavy, jak opět nejednotná bude „...struktura informací, které si má ŠPZ vytvořit a které budou od škol požadovat“. Požadované formě vyhodnocování PO by určitě lépe v této situaci vyhovovalo označení principy „dynamického hodnocení“ nikoliv dynamická diagnostika.

S ohledem na všechny výše uvedené připomínky k metodice bylo v závěru jednání s PhDr. Zapletalovou ze strany zástupců ApPPP navrženo jako jedno z možných řešení: Odložení oficiálního vydání této metodiky, respektive její první části, která je určena pro vyhodnocování těch PO, které se netýkají žáků s diagnózou LMP.

Tento postup se nám zdá jako vhodný vzhledem k řadě nedořešených otázek a současně i možný s ohledem na skutečnost, že se na tyto případy vyhodnocování PO nevztahuje §23 odst. 2 vyhlášky č.27/2016, ve kterém je po její novelizaci uvedeno (nově) použití principů dynamické diagnostiky.

Současně bylo v závěru setkání přislíbeno ze strany ApPPP dodání písemného souhrnu argumentů a připomínek k otázkám, které se nepodařilo již z časových důvodů projednat. - Konkrétně tedy především k otázkám principů dynamické diagnostiky, které jsou do textu metodiky aktuálně zakomponovány.

Na závěr - podnět, který nelze ošetřit v rámci diskutované metodiky, ale je možné jej brát jako relevantní návrh pro pozdější projednávání žádoucích úprav vyhlášky 27/2016:

Z provedeního šetření mezi řediteli PPP vyplynul opakovaný návrh, aby byl redukován současný požadavek na plošné vyhodnocování PO. Tedy aby bylo vyhodnocování do 1 roku zúženo a specifikováno na opravdu indikované případy, kdy se jedná o opatření IVP, organizačně či finančně náročná a aby průběžné vyhodnocování lehčích PO zůstaly jako do roku 2016 plně v kompetenci školy a zákonných zástupců. - Důvodem a cílem je minimalizovat agendu a činnosti, které se ukazují z pohledu poradenské praxe jako neefektivní a neúměrně přetěžující reálné možnosti a kapacity poraden - individuálně projednávat úplně všechny PO není reálně možné a dle zkušeností ani nezbytné - u vyhodnocování lehčích opatření je žádoucí vnímat školu jako plně kompetentní a dostatečně zodpovědnou, aby na případnou potřebu úprav PO poukázala sama a v případě potřeby vyvolala další spolupráci s PPP. - Zde není potřebná ani ničemu prospěšná další neúčelně bobtnající formalistní agenda.

Za ApPPP zpracovali: Soňa Baldrmannová, Jiří Novák